

Круглий стіл

Українське товариство фінансових аналітиків
«ПЕРЕЗАВАНТАЖЕННЯ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ: ОСОБЛИВОСТІ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА
МАКРОПРУДЕНЦІЙНИЙ МАНДАТ НБУ»

**"Шляхи інституційного розвитку банківської
системи за для подолання кризи"**

Анатолій Дробязко, к.е.н.

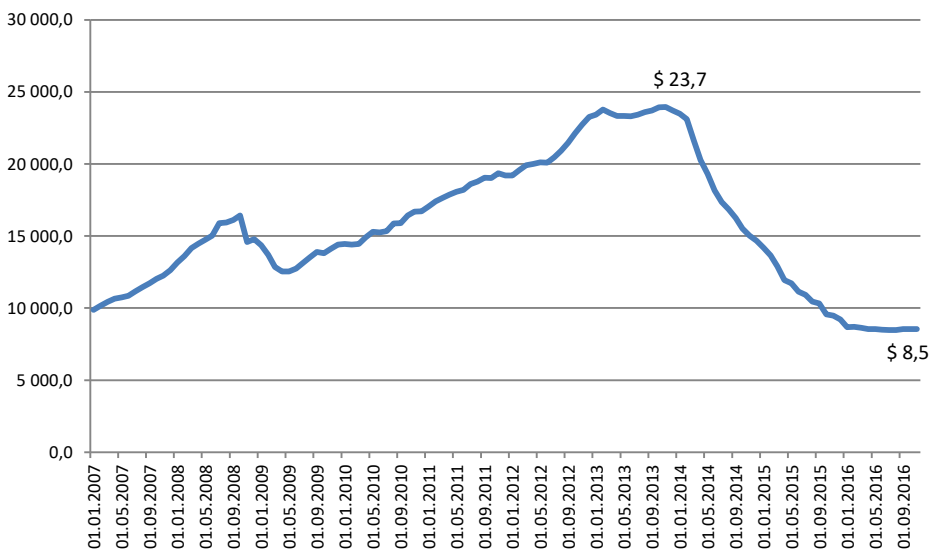
ДННУ «Академія фінансового управління»

29 листопада 2016 року

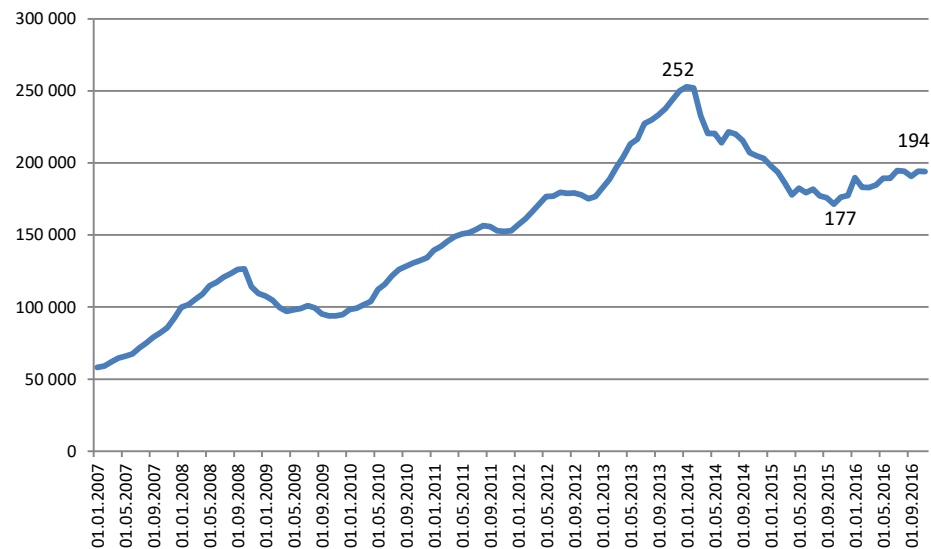
Ситуація у фінансово-банківській системі

Динаміка ринків коштів фізичних осіб

Динаміка валютних коштів фізичних осіб, що розміщені у банках в період 2007 - 2016 р.р. (\$ млн.)

Динаміка коштів у національній валюті фізичних осіб, що розміщені у банках в період 2007 -2016 р.р. (млн. грн.)

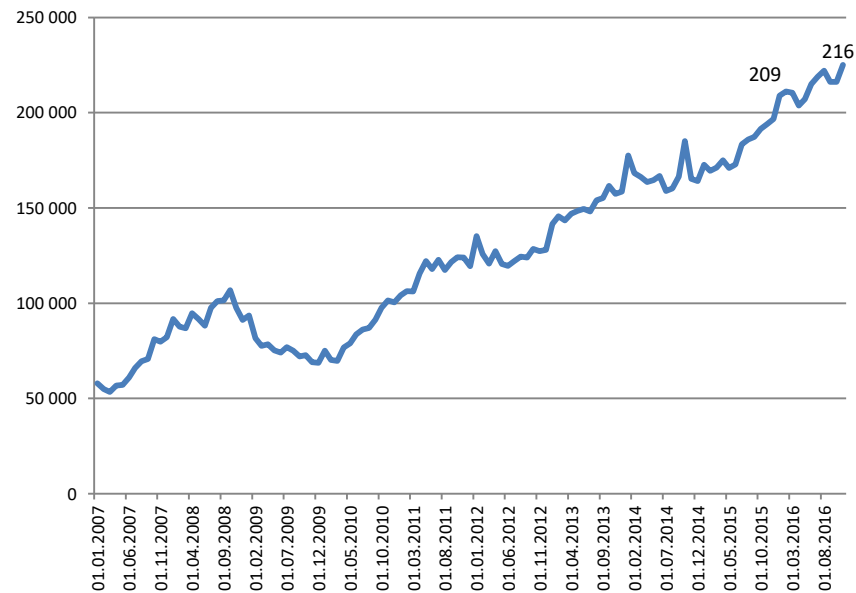
Ситуація у фінансово-банківській системі

Динаміка ринків коштів юридичних осіб

Динаміка валютних коштів юридичних осіб, що розміщені у банках в період 2007 -2016 р.р. (\$ млн.)

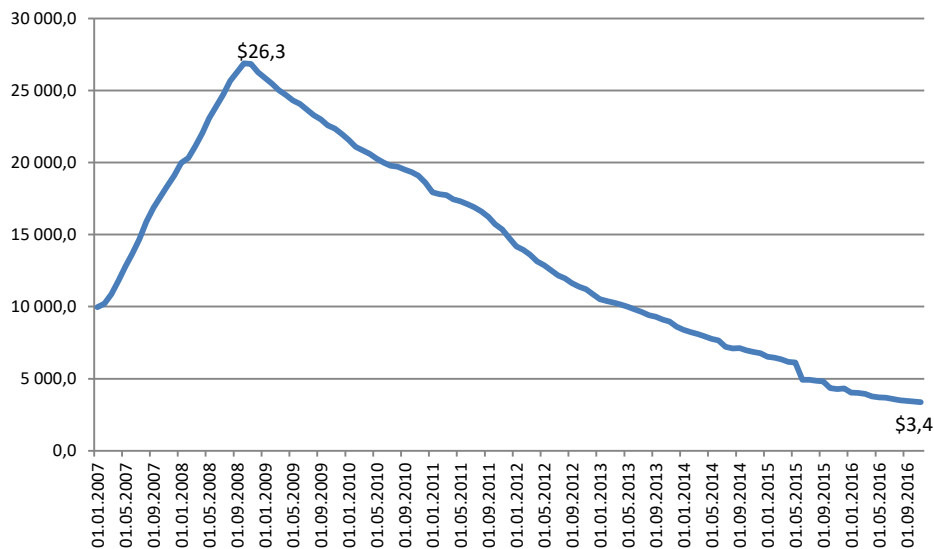
Динаміка коштів у національній валюті юридичних осіб, що розміщені у банках в період 2007 -2016 р.р. (млн. грн.)

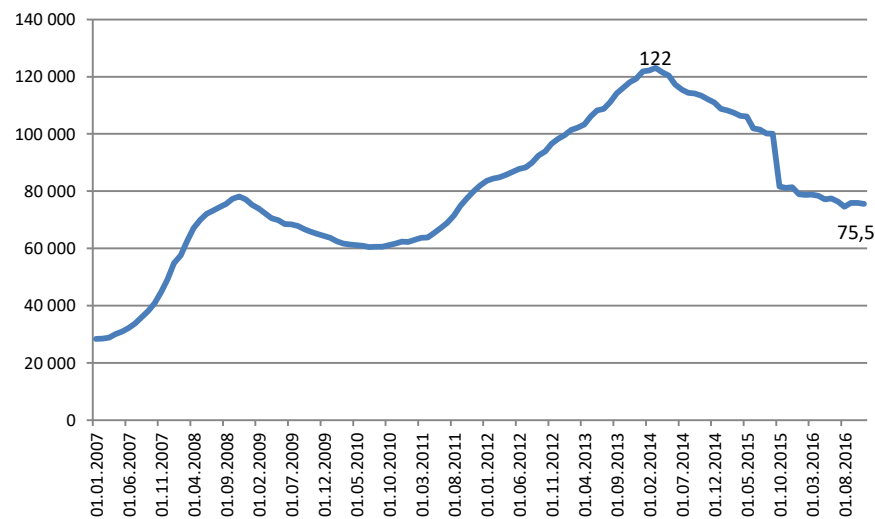
Ситуація у фінансово-банківській системі

Динаміка ринків кредитів фізичних осіб

Динаміка валютних кредитів фізичних осіб, що розміщені у банках в період 2007 - 2016 р.р. (\$ млн.)

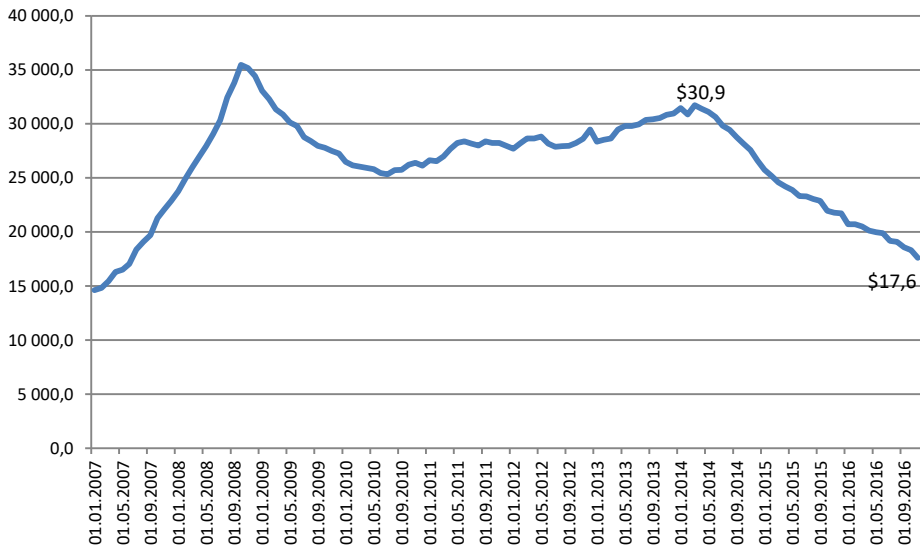
Динаміка кредитів у національній валюті фізичних осіб, що розміщені у банках в період 2007 -2016 р.р. (млн. грн.)

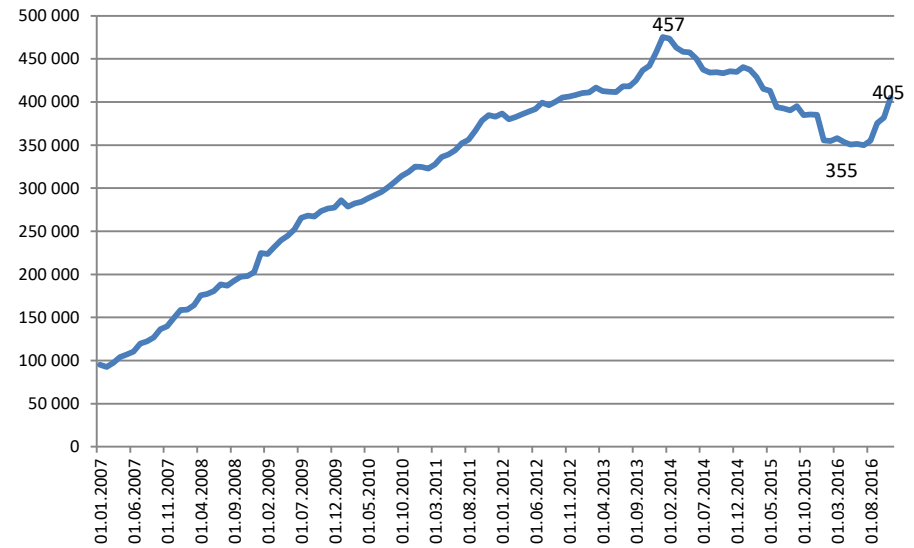
Ситуація у фінансово-банківській системі

Динаміка ринків кредитів юридичних осіб

Динаміка валютних кредитів юридичних осіб, що розміщені у банках в період 2007 - 2016 р.р. (\$ млн.)

Динаміка кредитів у національній валюті юридичних осіб, що розміщені у банках в період 2007 -2016 р.р. (млн. грн.)

Станом на 1.10.2016 р. середній рівень питомої ваги прострочених та сумнівних до повернення кредитів фізичних осіб складає 21,7%, юридичних осіб – 24,6%

Прострочена та сумнівна до повернення заборгованість за кредитами фіз. осіб у 2016 році (млн. грн.)

Прострочена та сумнівна до повернення заборгованість за кредитами юридичних осіб у 2016 році (млн.грн.)

Банк	01.01.2016			01.10.2016			Питома вага у КПФО (%)
	Обсяг	Місце	Частка	Обсяг	Місце	Частка	
По всіх банках	31 166		100,0	30 896		100,0	21,7
УКРЕКСІМБАНК	432	15	1,4	468	13	1,5	36,3
ОЩАДБАНК	1 460	8	4,7	1 534	7	5,0	28,2
Укргазбанк	1 744	6	5,6	1 858	5	6,0	39,4
Державні	3 636		11,7	3 859		12,5	33,7
УКРСОЦБАНК	7 240	1	23,2	7 891	1	25,5	35,9
Райффайзен Банк Аваль	3 767	2	12,1	3 368	2	10,9	20,0
КРЕДОБАНК	100	25	0,3	118	24	0,4	5,3
УкрСиббанк	706	12	2,3	809	11	2,6	9,3
ПРАВЕКС-БАНК	1 529	7	4,9	1 308	9	4,2	54,8
КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК	214	20	0,7	208	18	0,7	9,7
УНІВЕРСАЛ БАНК	152	24	0,5	104	25	0,3	3,6
ІНГ Банк Україна	8	50	0,0	9	40	0,0	14,2
ОТП Банк	535	13	1,7	215	17	0,7	2,8
СІТІБАНК	0	105	0,0	0	99	0,0	0,0
ПРОКРЕДИТ БАНК	85	26	0,3	61	29	0,2	18,5
Західні	14 337		46,0	14 090		45,5	21,5
ПРОМІНВЕСТБАНК	15	41	0,0	22	34	0,1	26,2
ВТБ БАНК	228	19	0,7	201	19	0,7	18,5
АЛЬФА-БАНК	1 091	10	3,5	806	12	2,6	12,9
СБЕРБАНК РОСІЇ	1 238	9	4,0	1 285	10	4,2	66,7
Російські	2 572		8,2	2 314		7,6	24,8
ПРИВАТБАНК	2 779	3	8,9	3 328	3	10,8	10,9
ТАСКОМБАНК	2	71	0,0	3	53	0,0	1,6
ПІВДЕННИЙ	20	38	0,1	39	32	0,1	10,9
ПУМБ	2 154	4	6,9	1 669	6	5,4	27,2
МЕГАБАНК	165	22	0,5	176	21	0,6	26,6
Діамантбанк	8	48	0,0	36	33	0,1	38,5
КРЕДИТ ДНІПРО	164	23	0,5	174	22	0,6	54,4
ВОСТОК	0	89	0,0	0	73	0,0	1,4
ПтБ	1 006	11	3,2	1 372	8	4,4	36,5
МІБ	4	63	0,0	4	52	0,0	14,1
Українські	6 301		20,1	6 802		22,0	16,2

Банк	01.01.2016			01.10.2016			Питома вага у КП ЮО,%
	Обсяг	Місце	Частка	Обсяг	Місце	Частка	
По всіх банках	166 745		100,0	196 664		100,0	24,6
УКРЕКСІМБАНК	33 498	1	20,1	35 315	1	18,0	37,9
ОЩАДБАНК	25 797	2	15,5	31 945	2	16,2	32,3
Укргазбанк	2 378	15	1,4	2 349	14	1,2	12,6
Державні	61 673		37,0	69 609		35,4	33,0
УКРСОЦБАНК	7 089	7	4,3	10 175	7	5,2	44,1
Райффайзен Банк Аваль	6 711	8	4,0	6 650	8	3,4	21,1
КРЕДОБАНК	98	33	0,1	94	35	0,0	2,7
УкрСиббанк	1 294	17	0,8	1 657	17	0,8	10,7
ПРАВЕКС-БАНК	73	41	0,0	69	41	0,0	11,0
КРЕДІ АГРІКОЛЬ БАНК	1 968	16	1,2	2 228	15	1,1	13,2
УНІВЕРСАЛ БАНК	61	44	0,0	32	51	0,0	1,7
ІНГ Банк Україна	4 531	11	2,7	5 249	10	2,7	41,9
ОТП Банк	3 484	12	2,1	2 788	12	1,4	18,9
СІТІБАНК	2	93	0,0	19	56	0,0	0,4
ПРОКРЕДИТ БАНК	147	29	0,1	142	29	0,1	2,0
Західні	25 458		15,3	29 103		14,7	21,9
ПРОМІНВЕСТБАНК	19 945	3	12,0	22 252	3	11,3	48,6
ВТБ БАНК	14 704	4	8,8	20 552	4	10,5	62,8
АЛЬФА-БАНК	5 532	9	3,3	4 553	11	2,3	15,0
СБЕРБАНК РОСІЇ	13 521	5	8,1	20 141	5	10,2	36,3
Російські	53 703		32,2	67 499		34,3	41,1
ПРИВАТБАНК	8 232	6	4,9	14 202	6	7,2	9,0
ТАСКОМБАНК	231	26	0,1	217	26	0,1	4,9
ПІВДЕННИЙ	683	22	0,4	404	21	0,2	2,9
ПУМБ	4 905	10	2,9	5 514	9	2,8	20,2
МЕГАБАНК	162	28	0,1	185	27	0,1	2,5
Діамантбанк	281	23	0,2	591	20	0,3	17,0
КРЕДИТ ДНІПРО	2 463	14	1,5	2 087	16	1,1	44,7
ВОСТОК	38	57	0,0	87	39	0,0	2,1
ПтБ	12	72	0,0	75	40	0,0	2,6
МІБ	59	46	0,0	133	31	0,1	5,6
Українські	17 067		10,1	23 495		11,9	10,3

Системні ризики

Україна: занадто відкрита економіка

Series Name	Country Code	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
GDP growth (annual %)	ARM	13,7	6,9	-14,1	2,2	4,7	7,2	3,3	3,5	3,0
GDP growth (annual %)	AZE	25,0	10,8	9,4	4,9	0,1	2,2	5,8	2,0	1,1
GDP growth (annual %)	CYP	4,9	3,7	-2,0	1,4	0,4	-2,4	-5,9	-2,5	1,6
GDP growth (annual %)	CZE	5,5	2,7	-4,8	2,3	2,0	-0,9	-0,5	2,0	4,2
GDP growth (annual %)	KAZ	8,9	3,3	1,2	7,3	7,2	4,6	5,8	4,1	1,2
GDP growth (annual %)	POL	7,2	3,9	2,6	3,7	5,0	1,6	1,3	3,3	3,6
GDP growth (annual %)	RUS	8,5	5,2	-7,8	4,5	4,3	3,5	1,3	0,7	-3,7
GDP growth (annual %)	UKR	7,9	2,3	-14,8	4,2	5,2	0,2	0,0	-6,6	-9,9
GDP growth (annual %)	EUU	3,1	0,5	-4,4	2,1	1,8	-0,5	0,2	1,4	1,9
GDP growth (annual %)	WLD	4,3	1,8	-1,7	4,3	3,1	2,5	2,4	2,6	2,5
Exports (% of GDP)	ARM	19,2	15,0	15,5	20,8	23,8	27,6	28,4	28,5	29,7
Exports (% of GDP)	AZE	68,1	65,8	51,6	54,3	56,4	53,7	48,7	43,3	37,8
Exports (% of GDP)	CYP	53,8	50,2	47,3	47,7	49,5	49,7	50,8	55,4..	
Exports (% of GDP)	CZE	66,6	63,4	58,8	66,2	71,6	76,6	77,3	83,8	84,5
Exports (% of GDP)	KAZ	49,3	57,1	41,8	44,2	44,7	42,5	37,2	38,4	28,6
Exports (% of GDP)	POL	38,8	38,3	37,6	40,0	42,5	44,4	46,3	47,5	49,4
Exports (% of GDP)	RUS	30,2	31,3	27,9	29,2	28,3	27,4	26,6	27,5	29,5
Exports (% of GDP)	UKR	44,8	46,9	46,4	50,7	49,8	47,7	43,4	49,2	52,8
Exports (% of GDP)	EUU	38,4	39,0	34,7	38,3	41,0	42,2	42,4	42,7	42,9
Exports (% of GDP)	WLD	30,2	30,8	26,6	28,9	30,6	30,7	30,5	30,4	29,3

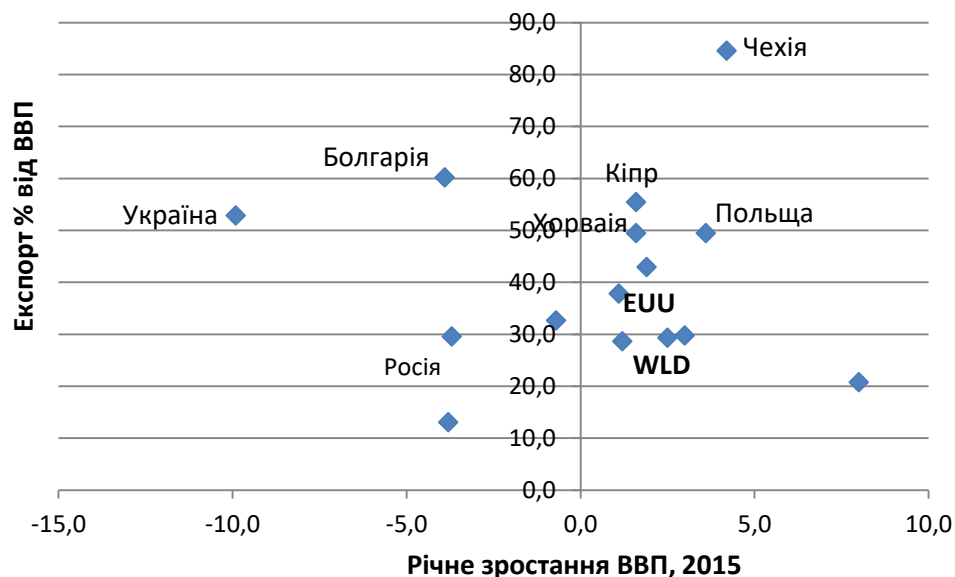
Системні ризики

Україна: занадто відкрита економіка

Таблиця
Зростання ВВП та питома вага експорту у ВВП за 2015 рік

Країна	ВВП зростання 2015 (%)	Експорт % від ВВП
Чехія	4,2	84,5
Болгарія	-3,9	60,1
Кіпр	1,6	55,4
Україна	-9,9	52,8
Хорватія	1,6	49,4
Польща	3,6	49,4
Азербайджан	1,1	37,8
Арменія	3,0	29,7
Росія	-3,7	29,5
Казахстан	1,2	28,6
Узбекістан	8,0	20,7
Бразилія	-3,8	13,0
ECA	-0,7	32,6
EUU	1,9	42,9
WLD	2,5	29,3

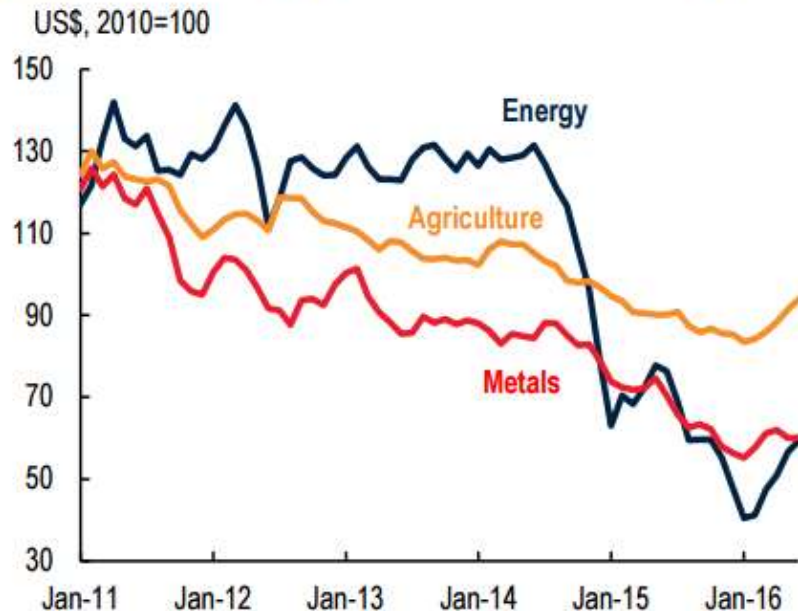
Розподіл на площині (Зростання ВВП / Гитома вага експорту у ВВП) за 2015 рік

Системні ризики

Динаміка світових цін на енергоносії, метал та сільгосппродукцію

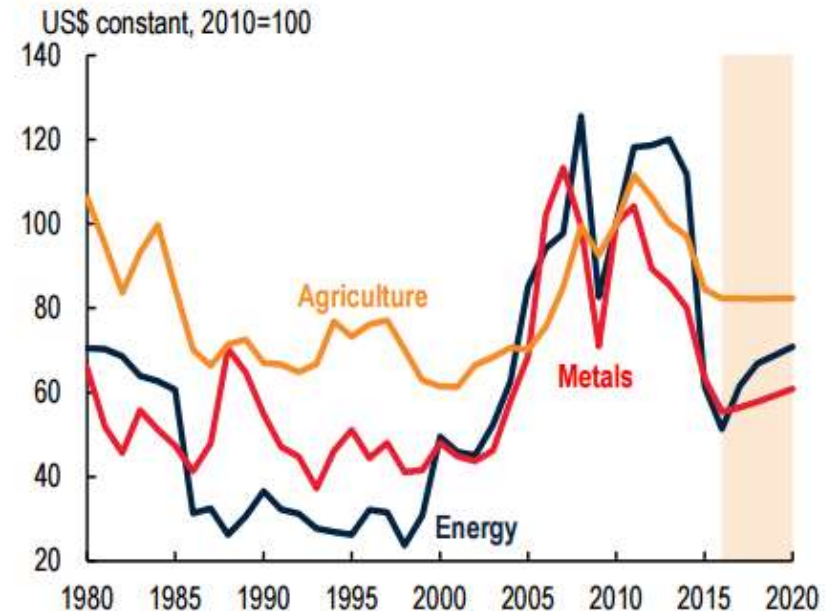
1 Commodity price indexes, monthly

Source: World Bank.

Note: Last observation is June 2016.

2 Commodity price indexes, annual

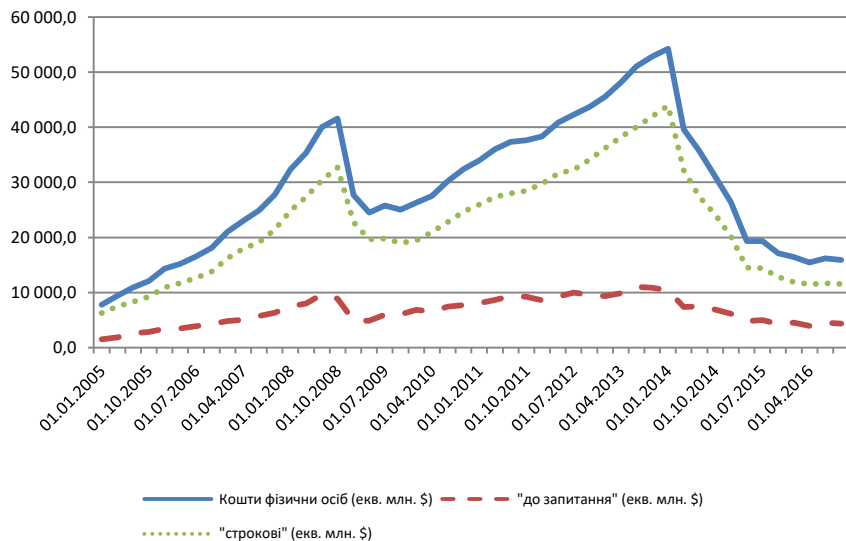
Source: World Bank.

Note: Shaded area denotes price forecast (2016-20).

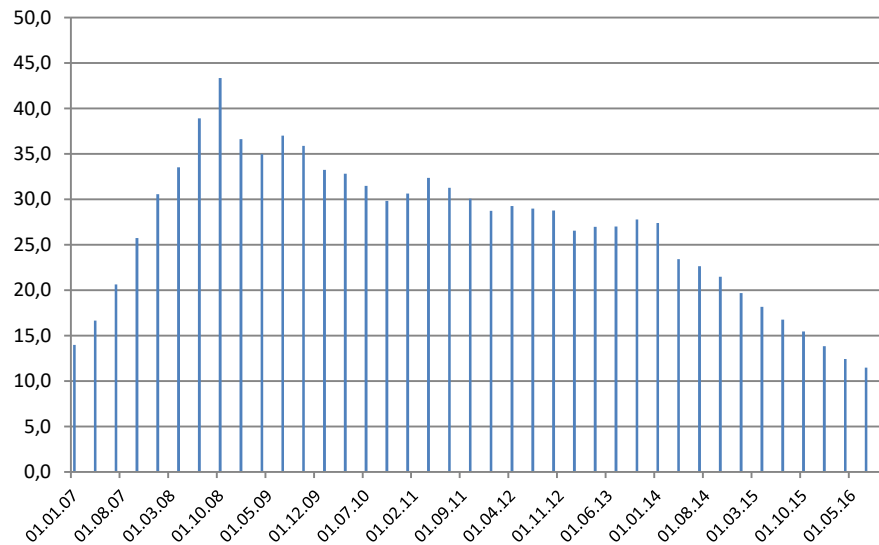
Системні ризики

Поведінка ключових інвесторів банківської системи України

Динаміка коштів фізичних осіб у банківській системі України 2005 – 2016 р.р.

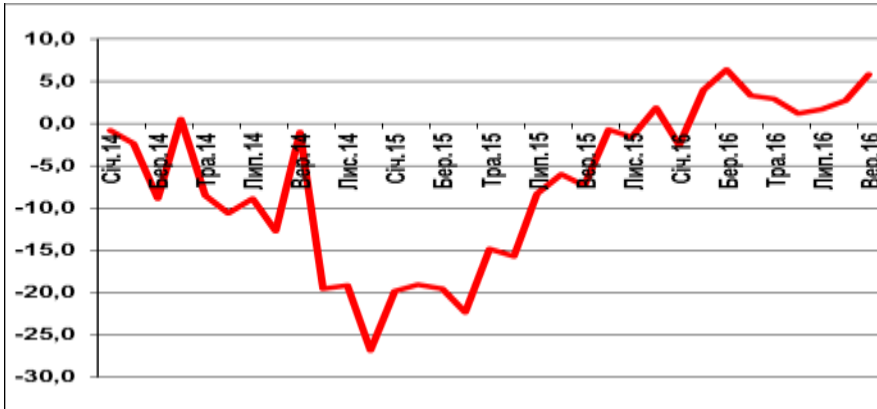

Динаміка коштів нерезидентів в банках України 2007 – 2016 р.р.

Системні ризики

Динаміка індексу виробництва базових галузей (%)

Індекс виконаних будівельних робіт (%)

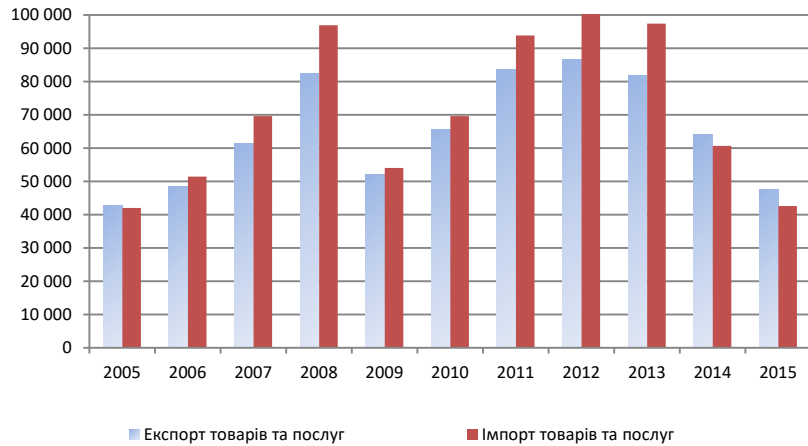
Динаміка роздрібногo товарообігу (млн. грн.)

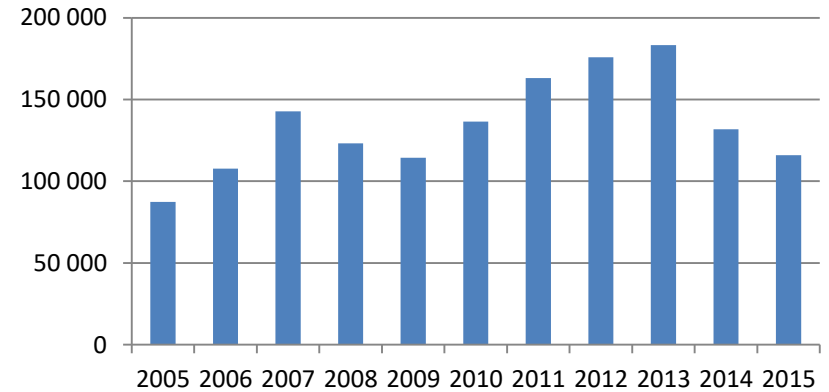
Системні ризики

Динаміка обсягів ВВП України експорту та імпорту у період 2008 - 2015 р. р. (\$ млрд.) та реальних доходів населення (%)

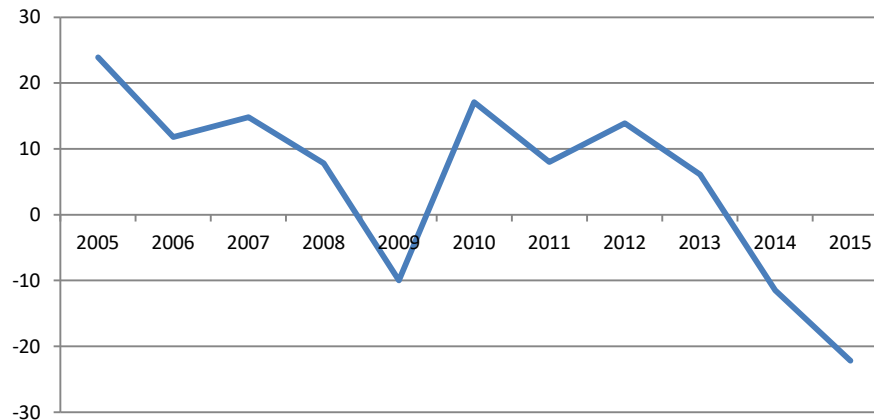
Динаміка експорту та імпорту (\$ млрд.)

Динаміка ВВП (\$ млрд.)

Динаміка реальних доходів населення (%)

На сьогодні у світі іде процес переосмислення цілей і ролі функціонування Центральних банків

Суть фундаментальної зміни філософії центрального банкінгу, яку називають новою ерою монетарної політики.

- - ФРС США реалізувала безпрецедентну програму **кількісного пом'якшення (QE)** та **стимулювання кредитування малого і середнього бізнесу (Purchase of MBS Program)**. На фоні економічного зростання у США почався процес переходу монетарної політики ФРС до помірному підвищенню ставок, проте вона залишатиметься досить м'якою для подальшої підтримки економічного зростання і зайнятості.
- - Банк Англії вже два роки проводить Програму **пільгового рефінансування банків**, які кредитують реальний сектор, зокрема **малий і середній бізнес (Funding for Lending Scheme with "incentives for lending skewed towards SMEs")**;
- - ЄЦБ здійснює цільові довгострокові операції рефінансування для кредитування банками виробництва (*Targeted for Long-Term Refinancing Operations: for non-mortgage bank lending*); монетарна політика ЄЦБ в цілому спрямована на запровадження **широкої програми кількісного пом'якшення для стимулювання економіки**: 10.03.2016 р. відбулось зниження ставки за головними операціями рефінансування до 0% та розширення програми викупу центральним банком облігацій до 80 млрд. євро щомісячно;
- - Народний банк Китаю провів цільове **скорочення обов'язкового резервування** щодо операцій кредитування агропромислового комплексу та малого і середнього бізнесу (*Targeted reserve requirement reductions for lending to agriculture and small business*);
- - Банк Кореї реалізовує пакет **стимулювання розвитку малого і середнього бізнесу (Stimulus package: finance for SMEs)**.

Шляхи інституційного розвитку банківської системи

- *1. Прискорити повноцінне функціонування Ради НБУ на принципах, що відповідають передовим стандартам корпоративного управління, зокрема, створити комітети при Раді з ризиків, аудиту, призначень, винагород і стратегії. До першочергових завдань важливо включити ефективну взаємодію з Правлінням, прийняти Стратегію НБУ на 3–5 років, розробити нові підходи до монетарної політики, яка сприятиме економічному зростанню, збільшенню зайнятості та забезпеченню стабільності фінансової системи.*
- *2. Доручити уповноваженому державному органу, наприклад, Рахунковій палаті, проведення аудиту адекватності дій регулятора та ФГВФО у зв'язку з використанням критеріїв виведення з ринку банків, а також щодо ухвалення рішень про надання преференцій і незастосування заходів впливу за порушення регулятивних вимог до окремих банків.*
- *3. Прийняти порядок оперативної публікації Національним банком України заходів впливу на банки та інші фінансові установи, що входять до сфери нагляду НБУ, маючи на увазі інформацію про конкретні установи, про підстави вжиття тих чи інших заходів; практикувати підготовку з розкриттям інформації доповідей незалежного аудитора НБУ про крах конкретних банків (причини кризи й заходи регулятора); зробити доступною статистику врегулювання скарг клієнтів у розрізі банків.*
- *4. Зробити крок назустріч реальній економіці. Вивчити й реалізувати успішно апробований у країнах ЄС досвід антикризових програм довгострокового рефінансування банків із залученням кредитних коштів, інвестицій та технічної допомоги міжнародних фінансових організацій (МФО); встановити регуляторні пріоритети стимулювання (відновлення) кредитування реального сектору економіки, включаючи МСП, продовжити поступове зниження ключової ставки НБУ з прив'язкою до очікуваного рівня інфляції.*

У тісній співпраці з Урядом та Комітетом Верховної Ради України з питань фінансової політики і банківської діяльності забезпечити законодавче підґрунття:

5. Створити за прикладом країн ЄС державні компанії з прийняття в управління проблемних активів від банків, що опинилися в кризовому стані;

6. Реалізувати програму нарощування експортного потенціалу України та підтримки імпортозаміщення, включаючи фіскальну, у тому числі із залученням коштів МФО на технічну допомогу вітчизняним товаровиробникам, фінансування експорту, пільгове кредитування зарубіжних покупців української продукції з високою доданою вартістю; прискорення розвитку Укресімбанку як спеціалізованої установи; створення системи експортних гарантій

7. Імплементувати механізм трансформації боргових зобов'язань банків у капітал або списання боргу за рішенням регулятора (за аналогією з прийнятим у багатьох країнах світу т. зв. механізмом поручительства – англ. bail-in),

8. Запровадити механізм Єдиного реєстру великих позичальників згідно зі стандартами, які запровадив Центральний банк Європейського Союзу разом із центральними банками країн-учасниць

9. Відновити практику розміщення інформації ФГВФО про недобросовісних позичальників неплатоспроможних банків, яку запровадили у 2009 році

10. Вивчити доцільність оприлюднення інформації ФГВФО про застосовані ставки внесків конкретних банків з урахуванням премії за ризик. Це дасть змогу вкладникам приймати більш зважене рішення про розміщення вкладів.

11. Практикувати публікацію інформації про причини незначних надходжень до ФГВФО від реалізації активів проблемних банків.

Дякую за увагу

Питання:

Adrobuzko@ukr.net